

A BIBLIA KORAI ILLUSZTRÁCIÓI PEREI ZOLTÁN FAMETSZETEIN

Perei Zoltán (1913-1992) grafikusművész munkásságáról – egyéb publikációk mellett – számos cikk jelent meg lapunkban is, így aligha kell őt bemutatni a grafika barátainak. Korábban ismertettük különböző grafikai sorozatait (*Hangszerek*, 1980; *Képes esztétikai kislexikon*, 1980; *Szobrok és domborművek*, 1981; *Fejek*, 1991) stb.

Perei Zoltán fametszete, XI, 140×77

E sorozatok közé tartozik az a húszegynéhány metszet, amit *A lapdúcmetset (Történet és technika)* című terjedelmes tanulmányához készített, s amit a jászberényi könyvtár és a Jász Múzeum jelentetett meg 1976-ban. Összefügg ez azzal, hogy Perei kizárólag a fametszet legősibb – Düreritől Holbeinig visszatekintő – technikáját, a lapdúcmetsetet (a hosszirányba vágott deszka megmunkálását) művelte, ami különösen nehéz és igen nagy gyakorlatot, kitartást követelő feladat, hiszen a vésés, metszés során keletkezett hibákat kijavítani nem lehet.

Egyházi gyűjteményekben, nagy könyvtárakban tanulmányozta a régi fametszetes kiadványokat, s mint egyik alkalommal írta: „...a magam örömeire egy pár, a könyvnyomtatás kezdetekor vagy még korábban készült fametszetet lemásoltam. Azért, mert ezeket igen megszerettem, s ha bármikor újra megnézem, sohasem tudom megunni őket. Alig várom, hogy másnap reggel folytathassam a munkát, s örülök, mert az eredetnek teljesen megfelelő nyomatot kapok.” Elsősorban német és angol nyelvű forrásmunkák alapján írta meg tanulmányát, amit még kiegészített számos fametszettel, s kérte, hogy a készülő ouvre-katalógus helyett („ez sokkal hasznosabb lenne, mint egy unalmas katalógus”) azt jelentessük meg. Ami nem kis munkát jelentett, mert a könyvtárnak csak egy rotaprint sok-

szorosítója volt, azaz a szöveget lemezre kellett gépelni, kihagyva az illusztrációknak szánt helyet, majd sokszorosítani, azt követően a szövegek közti illusztrációkat (100-100 példányban) az általa kölcsönzött golyóspréssel egyenként lenyomtatni, s ha a nyomat nem sikerült, azt az oldalt újra sokszorosítani. Nem beszélve az akkor igen szigorú engedélyezési eljárásokról, lektorálásról (végül „kéziratként” jelentethették meg), ami annál is nehezebb volt, mert a szöveg és az illusztrációk zöme bibliai vonatkozású. Természetesen a kiadás késett, s ő kissé ingerülten írta: „Lesz-e valami kilátás könyvem kinyomtatására? Mert ha valami ok miatt lehetetlen, akkor a szöveget lerövidítem és azt fatáblába fogom metszeni, még ha több évi munka is rámegy.” Nyilván úgy képzelte el, ahogy a középkori, 40-50 lapos *Biblia Pauperum (Szegények Bibliája)* készült, amikor egy dúcra metszték a képet és az azt magyarázó szövegeket, amiről egyébként a tanulmányában *Táblanyomás* címmel külön fejezetet szentelt. Végül a könyv napvilágot látott, néhány méltatás is megjelent róla, de a legnagyobb elismerést az jelentette, hogy még a British Múzeum könyvtára is kért cserépéldányt. Végezetül érdemes megemlítenünk azt is, hogy a maga nemében egyedülálló sorozatot – amelyből néhányat bemutatunk – Megay László a róla megjelent tanulmányában („*A rajzok vén bolondja*”. *Perei Zoltán fametszeteiről*, Kortárs, 1987/9. sz.) – több ezer grafika közül – külön említésre méltónak tartotta: „Stílusgyakorlatként régi krónikák illusztrációit metszette újra fába: esetleg azért, hogy átélje a hajdani előd áhítatát, amit az érezhetett, amikor vésőjével a Szűzanya palástját illeti...”

Arató Antal

LÁTOGATÁS IMETS LÁSZLÓNÁL

Jó sorsom úgy hozta, hogy ez évben ismét székely körutat tehettem Erdélybe, ahol előzetes megbeszélés alapján látogatást tehettem a Csíkszeredán élő Imets László grafikusművésznél, aki nagy örömmel a KBK tagja is.

Imets László 1934. március 13-án született Zsögödön. Középiskolai tanulmányait Csíkszeredában végezte és itt érettségizett. Faipari technikusként, majd ezt követően édesapja szövetheteti kerámiaműhelyében dolgozott – s innen a Hargita megyei Néptanács helységrendezési osztályára kerül, ahol több mint húsz évig építész-technikusként ténykedett egészen 1990-ben történt nyugdíjazásáig.

Kezdeti rajzolás, víz-olaj- és pasztellfestés, illetve díszkerámia-készítés után 1966-tól Gy. Szabó Béla biztatására fametszéssel foglalkozik.

Fehérvonalas metszeteinek témája a csíki és gyergyói táj, a hegyek-völgyek szemet ingerlő vonalai s hideg fényei, de előszeretettel készít dokumentumértékű lapokat műemlékeinkről, művelődéstörténeti jelentőséggel bíró épületeinkről. Kisgrafikáin, ex librisein állandó kísérletezésekkel tanulmányozza saját értékítélete szerinti panteonját, de szakadozott, szálkás vonalaival, tömör fekete mezőkben az ellenfény leheletfinoman avagy erőteljesen, foltszerűen képviselő vonásaival urbánus életképeket, a női test szépségét elemző, vagy éppen egzotikumtól fűtött kompozíciókat készít.

15 fametszetből álló keresztúti sorozatot készített a tusnádfürdői és a maroskeresztúri római katolikus templomoknak. A sorozat hársfából faragott dombormű változata a kézdívásárhelyi római katolikus templom belsejét díszíti.

Imets László fametszete, X2, 115×80

Imets László fametszete, XI (1983), 130×75

Imets László fametszete, X2, 125×60

Imets László illusztrálta az alábbi könyveket: Imets Dénes: *Repülj, madár, repülj...* (1970), Kövesdi Kiss Ferenc: *Remény-ség-dajkálók* (1977), valamint Domokos Pál Péter: *Bartók Béla kapcsolatai a moldvai csángó-magyarokkal* (1981) c. könyvét.

Szűkebb hazájában 1967-től napjainkig számos egyéni és közös kiállításon volt jelen munkáival.

Megnyílt a világ is előtte, sikeres kiállítása volt 1991-ben Clevelandban, Chicagóban és New Jerseyben.

Otthon állandó kiállítója az országos grafikai tárlatoknak Kolozsváron és Bukarestben.

A magyar gyűjtőkkel régi a kapcsolata, mert kisgrafikai és ex libris alkotásait részben a külföldi, de itthon is bemutatott kiállításain megismerték. (Lugano 1978, 1991, és Vilnius 1994, valamint Stockholm 1996.)

Magyarországi kiállításai: 1992-ben Sopronban és Komlón, 1993-ban Miskolcon, 1995-ben Budapesten, 2001-ben Makón.

Legutóbb ismét Sopronban volt 2002 nyarán nagyszerű kiállítás, amelyet az ottani erdélyi kör elnöke: Ury Előd nagyrészt feltett az internetre, ahol az ma is megtekinthető a http://www.cyberpress.hu/article_plain.php?id=5440 honlapon.

A műteremben elfogyasztott kitűnő kávé után a látogatást Csík Szereda általa történő idegenvezetésével egy várossétával fejeztük be, amikor is büszkén mutatta meg a Makovecz tervezte szép templomot is.

E kiváló művész és magyar ember jellemét tükrözi a búcsúzásakor elmondott életrajza, amelyet nekünk is meg kell őriznünk:

„Mint önerőből önképezte művelője a képzőművészetnek, 38 évi állami alkalmazotti mivoltom mellett dolgoztam az alkotás benső, csendes imádságos örömeiben pihenést és a nehéz időkben túlélést keresve és találva. A természet szépségében a Teremtő keze nyomát szemlélve és abban gyönyörködve rajzoltam, festettem és faragtam képekbe az életünket, ezért az elismerés egyedül Őt illeti.”

Mayer József